

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1062
Land:	Somalia
Kilde:	Landinfo
Titel:	Respons. Somalia: Awdal-regionen, Gadabursi-klanen og oppslutning om Somaliland
Udgivet:	7. marts 2024
Optaget på baggrundsmaterialet:	29. maj 2024

Somalia: Awdal-regionen, Gadabursi-klanen og oppslutning om Somaliland

- Klan og andre forhold i Awdal-regionen
- Gadabursi-klanen
- Oppslutning om Somaliland
- Awdal State Movement (ASM)

Innledning

Denne responsen gir en kort oversikt over klan og andre forhold i Awdal-regionen, med fokus på Gadabursi-klanen og oppslutning om Somaliland. Responsen gir ingen uttømmende redegjørelse av temaene, men belyser forhold som er relevante for norsk utlendingsforvaltning. Den baserer seg i hovedsak på informasjon fra åpent tilgjengelige kilder, herunder bøker, rapporter og nyhetsartikler, men også på informasjon fra muntlige kilder, herunder forskeren Jethro Norman, som har gjort feltarbeid i Awdal-regionen. Enkelte kilder er anonymiserte av hensyn til deres arbeidssituasjon.

Landinfo anbefaler å bruke følgende kart ved gjennomgangen: FSNAU (2005). Somalia: *Awdal Region*. Tilgjengelig fra <https://fsnau.org/downloads/Somalia-Awdal-Region.pdf>

Kontekst: Somaliland¹

I 1988 erobret den i hovedsak Issak-klanbaserte opprørsbevegelsen Somali National Movement (SNM) de to største byene i Nordvest-Somalia, Hargeisa og Burco. Diktatoren Siad Barre svarte med å bombe begge byene, noe som

¹ I responsen benyttes Somaliland både som betegnelse på staten Somaliland og som geografisk referanse, uten at dette må tolkes politisk. Verken Norge eller noen andre stater har anerkjent Somaliland. Somaliske myndigheter (i Mogadishu) anser Somaliland som en føderal delstat, men det er uklart hvor grensen mellom Somaliland og nabolandstaten Puntland skal gå. Puntland anser deler av Somaliland som sitt territorium.

resulterte i mange drepte, store ødeleggelser og som drev hundretusener på flukt (i hovedsak til Etiopia). I januar 1991 inntok en annen opprørsgruppe (United Somali Congress) Mogadishu og drev Barre fra makten. SNM tok da kontroll over store deler av Nordvest-Somalia. Mens borgerkrigen fortsatte i Sør-Somalia, erklærte Nordvest-Somalia seg i mai 1991 uavhengig fra resten av Somalia som Somaliland.

Selv om ingen stater har anerkjent dets suverenitet, fungerer Somaliland som en selvstendig stat med eget territorium, befolkning, lovverk og institusjoner. I sterk kontrast til Sør-Somalia, fortsatt preget av væpnet konflikt, har sikkerhets-situasjonen i sentrale og vestlige deler av Somaliland generelt vært fredelig og stabil siden midten av 1990-tallet.² Dette illustreres ved at det finnes turistguider til Somaliland (se for eksempel Briggs 2019). Flere reiseoperatører tilbyr guidete bilreiser i Somaliland, inkludert Awdal (se for eksempel Somaliland Travel and Tours Agency 2024).

Somaliland domineres av Issak-klanen, som utgjør rundt to tredjedeler av befolkningen (Höhne 2018, s. 7), og dominerer sentrale deler av Somaliland, hvor hovedstaden Hargeisa ligger. Andre fremtredende klaner er Dir-klanene Issa og Gadabursi, samt Darod-klanene Dhulbahante og Warsangeli. Dir-klanene har hjemområder i den vestligste delen, mens Daarood-klanene har hjemområder i den østligste delen.

Hjemområdene til klanene Issa, Gadabursi, Issak og Dhulbahante strekker seg også inn i Djibouti og/eller Etiopia (se klankart for eksempel i SEM 2017, s. 27-28). De kulturelle og sosioøkonomiske båndene mellom klanmedlemmer er generelt sterke på tvers av landegrensene. Senest under en informasjonsinnhentingsreise til Dire Dawa og Djibouti i november 2023, møtte Landinfo en rekke lokale kilder, herunder fra Gadabursi-klanen, som bekreftet dette (kilde A og B).

Awdal-regionen

Awdal-regionen utgjør den nordvestligste delen av Somalia, og grenser til Djibouti i nordvest, Adenbukta i nord og Etiopia i sørvest. Regionen er inndelt i distriktene Borama, Baki, Lughaye og Zeila (se FSNAU 2005)³, med navn etter største by i distriktet. Borama er det eneste distriktet som ikke grenser til havet.

² Myndighetene i Hargeisa har imidlertid aldri hatt kontroll over den østligste delen av territoriet som Somaliland gjør krav på (se Landinfo 2020, s. 3).

³ Presidenten utnevnte i 2008 flere regioner, herunder en tatt ut av deler av Awdal, men disse ble så vidt Landinfo kjenner til, ingen realitet (Hiiraan Online 2008). Norman (e-post 2024) viser til en «profilering» av administrative enheter i Somaliland opp gjennom årene, som kun eksisterer på papiret.

De lavtliggende kystområdene hever seg mot den etiopiske grensen, og sørlige deler av Awdal-regionen, inkludert Borama, inngår i et høydeplatå (se topografisk kart fra for eksempel Environmental Systems Research Institute u.å.).

Klima

I likhet med resten av Somalia, kjennetegnes klimaet i Awdal først og fremst av regn- og tørketid.⁴ Det regner imidlertid generelt mindre i Nord-Somalia enn i Sør-Somalia. I tillegg er det store variasjoner i nedbør mellom lavlandet langs kysten, hvor det regner sjeldent, og høylandsområdet (Munchiri 2007, s. 15). Gu-regnet i Nordvest-Somalia, spesielt rundt Borama, strekker seg gjerne ut i tid, og slår seg sammen med dayr-regnet, noe som resulterer i en lang, sammenhengende regntid (Munchiri 2007, s. 13). Nedbørsmengden kan imidlertid variere stort fra år til år, noe som kan få alvorlige konsekvenser for befolkningen, som er avhengige av nedbør for å dyrke jorden og holde liv i dyreflokkene sine.

Befolkning og levesett

Det finnes ingen sikre tall på antall innbyggere i ulike deler av Somalia, men en befolkningsundersøkelse fra 2014, gjennomført av somaliske myndigheter med støtte fra blant annet FNs befolkningsfond, ga et estimat på 670 000 for Awdal (United Nations Population Fund 2014, s. 31). FSNAU, som jevnlig publiserer oversikter over matvaresituasjonen i Somalia, og som derfor er avhengige av oppdaterte estimer, brukte i 2023 et estimat på 580 000 (FSNAU 2023, s. 3).

Den største byen i Awdal (og den tredje største byen i Somaliland) er Borama, bare noen kilometer fra grensen til Etiopia. Ifølge Briggs (2019, s. 146) bor det cirka 230 000 mennesker i byen. Også dette tallet må ses som et usikkert estimat. Andre byer i Awdal er havnebyene Zeila og Lughaye, men disse er adskillig mindre enn Borama.⁵

Mesteparten av Awdal preges av gjeting og husdyrhold (pastoralisme), men sørlige deler av distriktene Borama og Baki preges av husdyrhold kombinert med jordbruk (agropastoralisme) (FSNAU 2015).⁶ Jordbruket er avhengig av regn (ACTED 2022).

Klanforhold

Mesteparten av Awdal domineres av Gadabursi-klanen (se klankart i SEM 2017, s. 27-28). Vestlige deler av Zeila-distriktet, som grenser mot Djibouti, domineres

⁴ Jiilaal, den lange tørketiden, varer fra desember til mars; Gu, den lange regntiden, varer fra april til juni; Haggai, den korte tørketiden, varer fra juli til september; og Dayr, den korte regntiden, varer fra oktober til november (Munchiri 2007, s. 13).

⁵ Zeila har en befolkning på rundt 5000 (Briggs 2019, s. 151). Lughaye fremstår ikke stort større (se Google Earth).

⁶ Jordbruksområdet strekker seg videre inn i distriktene Gebiley og Hargeisa i naboregionen Woqooyi Galbeed.

imidlertid av Issa-klanen. Det finnes også andre klanmedlemmer, særlig Issak og lavstatusgrupper, men uten områder hvor de dominerer.⁷

Også Borama by domineres demografisk og politisk av Gadabursi-klanen. Det bor også folk med annen klantilhørighet i byen, særlig for å drive forretninger, men med begrenset politisk innflytelse (Norman, e-post, februar 2024). Kystbyene Zeila og Lughaya inkluderer både Issa- og Gadabursi-medlemmer (Ambroso 2002, s. 5).⁸

Grensene til Djibouti og Etiopia er svært porøse, og befolkningen i Awdal er følgelig ikke nødvendigvis bundet til ett land (Norman, e-post, februar 2024). Mange Issa-klanmedlemmer i Awdal har sterke bånd til Djibouti, og mange Gadabursi-klanmedlemmer i Awdal til Etiopia.

I likhet med andre deler av de somaliske områdene på Afrikas horn, reguleres forhold mellom naboklaner gjennom klaneldre og tradisjonell sedvanerett (xeer), herunder betaling av kompensasjon (se for eksempel Bradbury 2008, s. 91; Lewis 1999, s. 164-165). Norman (e-post, februar 2024) viser til at dagens klanforhold i Awdal i hovedsak er fredelige, men at det er lokale spenninger mellom enkelte klaner og underklaner, særlig mellom Gadabursi og Issa. Slike spenninger begrenser seg først og fremst til områder hvor ulike klaner er til stede og hevder sin dominans. Konkurransen mellom klaner og underklaner tar normalt form av markering av dominans gjennom ulike utviklingsprosjekter, ifølge Norman typisk finansiert av diasporaklanmedlemmer.

Gadabursi-klanen

Gadabursi-klanens tradisjonelle hjemområde dekker distriktene Borama og Baki, samt deler av distriktene Zeila og Lughaya (Ambroso 2002, s. 5). Klanens hjemområder strekker seg videre inn i vestlige deler av Gabiley-distriktet,⁹ samt inn i Somali-regionen i Etiopia (se klankart i SEM 2017, s. 27-28). Gadabursi-klanmedlemmer utgjør også en del av befolkningen i Djibouti og Dire Dawa (Landinfo 2022, s. 3).¹⁰

⁷ Områdene øst for Awdal, dvs. sentrale deler av Somaliland, domineres av Issak-klaner. Lavstatusgruppene har ikke områder hvor de dominerer, men bor spredt og er tradisjonelt tilknyttet andre klaner i patron-klient-forhold (Landinfo 2016).

⁸ Mange prominente Issa-klanmedlemmer dro fra Awdal til Djibouti da sistnevnte ble uavhengig i 1977 (Hersi 2015, s. 58-59). Issa-klanmedlemmer, som kjempet for Barre mot SNM under borgerkrigen, dro også fra Awdal til Djibouti i 1991, da SNM seiret. Noen Issa-klanmedlemmer var imot at Somaliland skulle erklæres som selvstendig stat på 1990-tallet (Prunier 1995).

⁹ Andre deler av Gabiley-distriktet domineres av Issak-klanen (Farah & Lewis 1997, s. 360-361).

¹⁰ En respons om Dire Dawa er under utarbeidelse.

De kulturelle og sosioøkonomiske båndene mellom klanmedlemmer er generelt sterke på tvers av landegrensene. Under informasjonsinnhentingsreisen til Dire Dawa og Djibouti i november 2023, møtte Landinfo lokale ressurspersoner fra Gadabursi-klanen, som bekreftet dette (kilde A og B).

Gadabursi-klanen består av ulike underklaner, uten at Landinfo har en oversikt over disse. En av de større underklanene, som nevnes i ulike kilder, er Rer Nuur (Farah 1996, s. 134; The New Humanitarian 2009).

Gadabursi-klanen tilhører en av de tradisjonelle nomadeklanene i Somalia. Klanmedlemmer holder kameler, kyr, geiter og/eller sauer (Lewis 1999, s. 102 og 164-165). Mange av medlemmene, særlig i Borama-distriktet, driver imidlertid (også) med jordbruk (Farah 1996, s. 131; Farah & Lewis 1997, s. 360-361). Medlemmer har i dag selvsagt også andre yrker, særlig i byene.

Ekteskap mellom Gadabursi-klanmedlemmer og andre nomadeklaner i Nord-Somalia, herunder Issak, er etter Landinfos forståelse utbredt (Bradbury 2008, s. 91), i motsetning til ekteskap med lavstatusgrupper (Landinfo 2016).

Kilde A (møte i Dire Dawa 2023), som selv tilhører Gadabursi-klanen, og Norman (e-post, februar 2024), som har gjort feltarbeid blant Gadabursi-klanen i Awdal, omtaler, i likhet med en rekke andre kilder, klanen som Samaroon (se for eksempel International Crisis Group 2003, s. 13; Gani 2021). Det er uklart for Landinfo om Samaroon nødvendigvis refererer til hele Gadabursi-klanen, og i hvilken grad klanmedlemmer er omforent om navnet.

Oppslutning om Somaliland-prosjektet

Det er viktig å understreke at klaner ikke utgjør én aktør med én vilje. En klan står ofte samlet i møte med andre klaner eller ytre omstendigheter, men består av ulike underklaner, som kan opptre ulikt og være i konflikt. Selv om lojaliteten først og fremst ligger hos egen klan, kan medlemmer av samme klan også ha ulike perspektiver, oppfatninger og interesser. Denne responsen gir følgelig kun et generelt bilde av oppslutningen om Somaliland-prosjektet blant Gadabursi-klanmedlemmer, uten at dette utelukker rom for variasjon, noe som også understrekes av Norman (e-post, februar 2024).

Halvhjertet støtte og fredsmekling

Gadabursi-klanmilitser kjempet for Barre-regimet mot SNM under borgerkrigen. I januar 1991 oppstod kamper mellom Gadabursi-militser og SNM ved landsbyen Dila, på veien mellom Hargeisa og Borama.¹¹ SNM slo Gadabursi-militsene og

¹¹ Dila ligger langs veien mellom Hargeisa til Borama i Gabiley, like ved grensen til Awdal (se FSNAU 2005).

rykket deretter inn i Borama by (International Crisis Group 2003, s. 8-11). SNM valgte imidlertid å trekke seg tilbake etter kort tid og forhandle om fred, hvorpå Gadabursi-klaneldre valgte å samarbeide med dem (Hersi 2015, s. 58). En SNM-offiser fra Gadabursi-klanen, som viser at det også fantes Gadabursi-klan-medlemmer som kjempet med SNM mot Barre-regimet, skal ha spilt en sentral rolle for å få til samarbeidet (Renders 2012, s. 90; Bradbury 2008, s. 78).¹²

Kildene er samstemte i at Somaliland-prosjektet er et resultat av Issak-klanens ønske om uavhengighet, at Gadabursi-klanen ikke nødvendigvis ønsket dette, og at sistnevntes valg om samarbeid ble bestemt av ønsket om fred og at SNM var dem militært overlegne. Noen Gadabursi-klanmedlemmer var imidlertid imot å samarbeide med en tidligere fiende (Hersi 2015, s. 58).¹³ Andre var kanskje positivt innstilt til Somaliland-prosjektet fordi de følte seg politisk og økonomisk marginalisert under Barre-regimet (Höhne 2015, s. 42-43).

Somalia-kjenneren Gérard Prunier (2021, s. 246) konkluderer med at Gadabursi-klanen «halvhjertet» støttet et uavhengig Somaliland i 1991, men viser til at Gadabursi-klaneldre spilte en sentral rolle for å bevare freden i den de facto uavhengige staten. Utover 1990-tallet fant det sted en rekke fredskonferanser i Somaliland, både mellom Issak- og ikke-Issak-klaner, men også mellom Issak-underklaner. Gadabursi-klaneldre fungerte som meklere under mange av konferansene (International Crisis Group 2003, s. 8-11).¹⁴

En av de største og viktigste fredskonferansene, hvor 150 klaneldre fra Issak-, Gadabursi-, Dhulbahante-, Warsangeli og Issa-klanen deltok, fant sted i Borama by i 1993 (Lyons & Samatar 1995, s. 46). Konferansene ga Somaliland legitimitet utover Issak-klanen. Valget om å holde konferansen i Borama, Gadabursi-klanens «hovedstad», var også et bevisst og symbolsk valg i så måte (Prunier 2021, s. 246).

Integrering og investering i Somaliland

Awdal-regionen fikk høy grad av autonomi ved at det interne styret ble overlatt til de lokale klanene. Samtidig ble regionen integrert politisk i Somaliland, tildelt et visst antall seter i det somalilandske parlamentet, og Gadabursi-klaneldre ble inkorporert i Somalilands eldreråd «Guurti»¹⁵ (Renders 2012, s. 112-115).

¹² Mange Gadabursi-klanmedlemmer (og andre medlemmer av ikke-Issak-klaner) flyktet over grensen til Etiopia, da SNM tok makten i Somaliland (Farah 1996, s. 130). Etter Landinfos forståelse, returnerte det store flertallet, da det viste seg at partene valgte samarbeid fremfor vold.

¹³ Det fantes en Gadabursi-klanbasert opprørsgruppe kalt Somali Democratic Alliance (SDA) på denne tiden. Enkelte kilder viser til at gruppen ble splittet over spørsmålet om Somaliland (se for eksempel IRB 1994).

¹⁴ Gadabursi-klaneldre har fungert som tredjepartsmeklere i konflikter mellom ulike Issak-klaner også etter dette (International Crisis Group 2015).

¹⁵ Somaliland har et parlamentarisk tokammersystem, hvor regionene har et visst antall seter hver. Nedre kammer (House of Representatives) er direkte valgt og organisert i politiske partier. Øvre kammer (House of Elders/Guurti) består av tradisjonelle klanledere (se for eksempel Höhne 2011).

Somalilands president i perioden 2002–2010 kom fra Awdal og tilhørte Gadabursi-klanen (International Crisis Group 2003, s. 11 og 20-21). Dagens vise-president Abdirahman Abdilaahi Ismail (Saylici) tilhører også Gadabursi-klanen (International Crisis Group 2015).

30 år etter uavhengighetserklæringen skrev Somaliland-eksperten Markus Höhne at «et overveldende flertall» av befolkningen i sentrale og vestlige deler av Somaliland, er for uavhengighet (Höhne 2021). Höhne viser også til at Somaliland-prosjektet har gitt resultater i form av infrastruktur, private forretninger og utdanningsinstitusjoner. Også Norman (e-post, februar 2024) trekker frem at Amoud-universitetet, det første universitetet i Somaliland, ble grunnlagt nettopp i Borama i 1998.¹⁶ Selv om Gadabursi-klanen kanskje ikke har støttet helhjetet opp om Somaliland-prosjektet, har de valgt forhandlinger og samarbeid med somalilandske myndigheter, og dermed investert i og blitt integrert, politisk og økonomisk, i Somaliland over tid (Höhne, presentasjon 2023).

Politisk og økonomisk misnøye

Selv om Gadabursi-klanmedlemmer i Awdal deltar i Somaliland-prosjektet, uttrykker noen misnøye over egen og/eller klanens politiske og økonomiske situasjon i Somaliland.

De viktigste politiske posisjonene domineres av Issak-klanmedlemmer, mens Gadabursi-klanmedlemmer ofte er henvist til stedfortrederposisjoner (Höhne 2021). Noen viser eksempelvis til at presidentene i Somaliland siden 2010 har vært Issak-klanmedlemmer, og mener at det er på tide at en Gadabursi blir president (se for eksempel The Somali Digest 2023a).¹⁷ Misnøye med antall seter i parlamentet er et annet forhold som blir tatt opp av Gadabursi-klanmedlemmer (se for eksempel The Horn Tribune 2020; Gani 2021).¹⁸

I august 2020 oppstod voldelige protester i Borama. «Hundrevis av unge» deltok, og politistyrker skjøt mot dem (Hiiraan Online 2020). Omstendighetene rundt hendelsen er uklare, men protestene fant sted etter at Somalilands høyesterett i slutten av juli 2020 avslo omfordeling av seter i parlamentet, og en «tradisjonell leder», på vei til Borama fra Etiopia for å diskutere det kommende parlamentsvalget med andre klanledere, skal ha blitt stoppet av somalilandske soldater på den etiopiske grensen (Hiiraan Online 2020; International Crisis Group 2020).

¹⁶ Universitetet har i dag rundt 5000 studenter (Amoud University 2024).

¹⁷ Somaliland holdt presidentvalg i 2003, 2010 og 2017. Neste presidentvalg skulle finne sted i 2022, men har blitt utsatt til november 2024 (Siegle & Cook 2024)

¹⁸ Guurti har aldri blitt valgt. Seter til klaneldre som dør eller trekker seg tilbake, har siden 1993 gått i arv til etterkommere. Dette betyr at Guurtis sammensetning ikke nødvendigvis lenger reflekterer reelle klanstørrelser og relevante skillelinjer i Somaliland (The New Humanitarian 2023). Om og eventuelt hvordan Guurti bør reformeres, er en pågående debatt.

Norman (e-post, februar 2024) viser til at mye av investeringen og utviklingen av infrastruktur i Somaliland de senere årene, har skjedd i Issak-dominerte områder, og at veier og infrastruktur i Awdal generelt er dårlig grunnet lang tids neglisjering. Dette har resultert i misnøye, herunder i Gadabursi-klanen.

I januar 2024 var det demonstrasjoner i Borama og Lughaya mot intensjons-erklæringen mellom Somaliland og Etiopia om at Etiopia skal få leie en ikke nærmere bestemt del av Somalilands kyst for å etablere en havn og marinebase mot anerkjennelse av Somaliland (Zane 2024; Radio Dalsan 2024; Horn Observer 2024).¹⁹ Det er uklart i hvilken grad medlemmer fra ulike klaner deltok i demonstrasjonene. Tilgjengelig informasjon gir inntrykk av at Issa-klan-medlemmer generelt er imot intensjonsavtalen, da Djibouti, som klanen dominerer, har økonomisk interesse av at Etiopia fortsetter å bruke havnen der (Africa Intelligence 2023).²⁰ Ifølge Norman (e-post, februar 2024) er demonstrasjonene først og fremst et uttrykk for at somaliere flest, uavhengig av klantilhørighet, er imot en etiopisk marinebase.²¹

Det er uklart hvor utbredt misnøye med Somaliland er blant Gadabursi-klan-medlemmer i Awdal. Ifølge Norman (e-post, februar 2024), som bygger på felt-erfaring og kildenettverk i regionen, finnes det blant Gadabursi-klanmedlemmer både dem som er overbeviste Somaliland-tilhengere, og dem som er motstandere, særlig innen visse underklaner og i diasporaen. «Det store flertallet» ser imidlertid Somaliland ifølge Norman som en «convenience» for å bevare freden (se også under). Norman underbygger dette ved at «Suldaan Wabeer», en diasporasomalier som ble leder for en Gadabursi-underklan, organiserte et væpnet opprør mot Somaliland på midten av 2010-tallet,²² men at opprøret feilet fordi andre Gadabursi-klaner ikke støttet opp om det.

Awdal State Movement

Awdal State Movement (ASM) ble etablert på en konferanse i Ottawa, Canada, i september 2023, hvor 100 personer fra fem kontinenter skal ha deltatt (Wardheer News 2023). ASM viser til at de på bakgrunn av «the political and socio-economic situation of the Gadaboursi people» ser behovet for å «breathe new life

¹⁹ Intensjonserklæringen er ikke-bindende og vag. Det er uklart hvorvidt Etiopia faktisk vil anerkjenne Somaliland, men Etiopia vil i så fall være det første landet i verden som gjør dette.

²⁰ Intensjonserklæringen undergraver også Djiboutis rolle som mekler mellom myndighetene i Hargeisa og Mogadishu (Maru 2024). Somalilands forsvarsminister, Abdiani Mohamoud Aateye fra Issa-klanen, gikk av i protest mot intensjonsavtalen (Horn Observer 2024). Etiopia betaler årlig over én milliard USD til Djibouti for tilgang til havet (Norman 2024).

²¹ Etiopia er Somalias historiske fiende, og mange somaliere er fortsatt skeptiske til etiopiske ambisjoner og hensikter.

²² Suldan Wabeer-gruppen gjennomførte flere mindre angrep mot somalilandske myndigheter i Awdal. Det mest kjente angrepet fant sted i 2015, da de angrep Awdal-guvernøren i Borama by (Garowe Online 2015).

into the struggle for the liberation of the Gadaboursi people, their territorial integrity and the inviolability of their historical and cultural identity». ASM konkluderer med at Awdal ikke skal være en del av Somaliland, men av Somalia.

ASM viser også på Ottawa-konferansen til at «the oppression and the war in the northern regions has turned into a “civil war” based on tribalism», og oppfordret «all the officers and soldiers of Awdal who are still in the tribal army [...] to go back to their region in order to liberate it». Oppfordringen kom etter at den somalilandske hæren led militært nederlag mot Dhulbahante-klanen, som brøt med Somaliland, ved Las Anod i Sool-regionen.²³ En tradisjonell Gadabursi-klanleder skal ha gitt sin støtte til ASM under Ottawa-konferansen. Etter Landinfos forståelse dreier det seg om samme person som i 2022 ble stoppet på vei fra Etiopia til Borama (se over). Vedkommende har senere møtt en tradisjonell Dhulbahante-klanleder i Addis Abeba, gratulert SSC-Khatumo med seieren mot Somaliland, og mottatt «moralsk støtte» i retur (The Somali Digest 2023b, c).

Landinfo har ikke nok informasjon om denne «lederen» til å slå fast hvilken innflytelse han faktisk har blant Gadabursi-klanmedlemmer i Awdal. Tilgjengelig informasjon kommer først og fremst fra somaliske medier, som erfaringsmessig kan inneholde feilaktig informasjon, og følgelig bør brukes med varsomhet. Mange tradisjonelle klanledere har ikke autoritet eller autonomi til å ta avgjørelser for andre (Norman, e-post, februar 2024). Klaner kan også ha flere tradisjonelle ledere, som konkurrerer mot hverandre om makt og innflytelse. Noen ledere er kun nikkedukker for andre aktører.

Det er uklart i hvilken grad ASM representerer befolkningen i Awdal. Landinfos erfaring tilsier at diaspora gjerne fremstiller seg som mer representative og relevante, enn hva de faktisk er. Norman (e-post, februar 2024) anser ASM først og fremst som et diaspora-prosjekt. Han underbygger dette ved at Gadabursi-klanmedlemmer i diasporaen ofte er svært anti-Somaliland, men at Gadabursi-klanmedlemmer flest som bor i Awdal, og som vil måtte bære konsekvensene av et brudd med Somaliland, ikke deler disse synspunktene. Norman understreker at det ikke foreligger holdepunkter for støtte til et militært opprør mot Somaliland i Awdal.

²³ Det brøt ut kamper i Las Anod mellom den somalilandske hæren og medlemmer av Dhulbahante-klanen i februar 2023 (Amnesty International 2023). Dhulbahante-klanledere brøt med Somaliland og erklærte at deler av regionene Sool og Sanaag, samt den sørvestligste delen av Togdheer (omtalt som «Cayn»), utgjør en somalisk delstat under navnet Khatumo (også omtalt som SSC-Kathumo). De fikk militær støtte fra de andre Harti-klanene Warsangeli og Majerten. Sammen slo de somalilandske styrker utenfor Las Anod i august 2023, og presset deretter den somalilandske hæren ut av Dhulbahante-klanens hjemområder øst i Somaliland (Radio Dalsan 2023; Höhne, november 2023).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

ACTED (2022, 17. november). Reducing food insecurity and establishing resilient food production systems in Somalia and Somaliland. *ACTED*. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/report/somalia/reducing-food-insecurity-and-establishing-resilient-food-production-systems-somalia-and-somaliland>.

Africa Intelligence (2023, 15. desember). Zeilah, a port in two storms. *Africa Intelligence*. Tilgjengelig fra <https://www.africaintelligence.com/eastern-africa-and-the-horn/2023/12/15/zeilah-a-port-in-two-storms,110119648-art>.

Ambroso, Guido (2002, august). *Pastoral society and transnational refugees: population movements in Somaliland and eastern Ethiopia 1988 - 2000*. Brussel: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/3d5d0f3a4.pdf>.

Amnesty International (2023, 20. april). *Somaliland: Urgent investigation needed as fighting takes heavy toll on civilians in Las Anod*. Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/04/somaliland-conflict/>.

Amoud University (2024). *About*. Amoud University. Tilgjengelig fra <https://amouduniversity.org/about-us/>.

Bradbury, Mark (2008). *Becoming Somaliland*. Malaysia: Indiana University Press.

Briggs, Philip (2019). *Somaliland*. UK: Bradt Travel Guides.

Environmental Systems Research Institute (u.å.). *ArcGIS - World Topographic Map*. Environmental Systems Research Institute. Tilgjengelig fra <https://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?useExisting=1&layers=30e5fe3149c34df1ba922e6f5bbf808f>.

Farah, Ahmed (1996). Misappropriation of Relief Aid: Dramatic Expression by the Gadabursi Refugees in Teferiber Camp of Ethiopia. I: *Voice and Power: The Culture of Language in North-East Africa*. Taylor & Francis.

- Farah, Ahmed & Lewis, Ioan (1997). Making Peace in Somaliland. *Cahiers d'Études Africaines*, 37(146), 349-377. Tilgjengelig fra https://www.persee.fr/doc/cea_0008-0055_1997_num_37_146_3518.
- FSNAU (2005, august). *Somalia: Awdal Region*. Nairobi: FSNAU. Tilgjengelig fra <https://fsnau.org/downloads/Somalia-Awdal-Region.pdf>.
- FSNAU (2015, april). *Somalia: Livelihood Zones*. Nairobi: FSNAU. Tilgjengelig fra <https://fsnau.org/downloads/FSNAU-FEWSNET-Updated-Somalia-Livelihood-Zones-Map-April-2015.pdf>.
- FSNAU (2023, 18. september). *IPC Acute Food Insecurity and Acute Malnutrition Analysis August - December 2023*. Tilgjengelig fra <https://fsnau.org/downloads/Somalia-IPC-Acute-Food-Insecurity-Malnutrition-Report-Aug-Dec-2023.pdf>.
- Gani, Mohamed Ibrahim (2021, 23. mai). *Somaliland: the electoral law for upcoming parliamentary elections imperils inclusive representation*. Nairobi: Heinrich Böll Stiftung. Tilgjengelig fra <https://ke.boell.org/en/2021/05/23/somaliland-electoral-law-upcoming-parliamentary-elections-imperils-inclusive>.
- Hersi, Mohamed Farah (2015, mai). *Confronting the Future of Somaliland's Democracy: Lessons from a Decade of Multi-Partyism and the Way Forward*. Hargeisa: Interpeace. Tilgjengelig fra https://www.interpeace.org/wp-content/uploads/2015/08/2015_05_Confronting_the_future_of_Somalilands_democracy.pdf.
- Hiiraan Online (2008, 24. mars). Somaliland President Creates New Regions and Districts. *Hiiraan Online*, . Tilgjengelig fra <https://hiiraan.com/comments2-news-2008-Mar-somaliland-president-creates-new-regions-and-districts.aspx>.
- Hiiraan Online (2020, 27. august). Protests in Borama after clan elder denied entry into Awdal. *Hiiraan Online*. Tilgjengelig fra https://hiiraan.com/news4/2020/Aug/179719/protests_in_borama_after_clan_elder_denied_entry_into_awdal.aspx.
- Horn Observer (2024, 8. januar). Protests and resignation roil Somaliland over Ethiopia Red Sea deal. *Horn Observer*. Tilgjengelig fra <https://hornobserver.com/articles/2595/Protests-and-resignation-roil-Somaliland-over-Ethiopia-Red-Sea-deal>
- Höhne, Markus (2011). *No Easy Way Out: Traditional Authorities in Somaliland and the Limits of Hybrid Political Orders*. København: Danish Institute for International Studies. Tilgjengelig fra https://ciaotest.cc.columbia.edu/wps/diis/0023404/f_0023404_19126.pdf.
- Höhne, Markus (2015). *Between Somaliland and Puntland: Marginalization, militarization and conflicting political visions*. Nairobi: Rift Valley Institute. Tilgjengelig fra <https://riftvalley.net/wp-content/uploads/2018/06/Between-Somaliland-and-Puntland-by-Markus-Hoehne-RVI-Contested-Borderlands-2015.pdf>.
- Höhne, Markus (2018, april). *Elections in Somaliland 2017 and their aftermath*. Paris: Sciences Po Paris. Tilgjengelig fra https://www.sciencespo.fr/ceri/sites/sciencespo.fr.ceri/files/OAE_05_18.pdf.
- Höhne, Markus (2021, 18. mai). Somaliland 30 years after secession. *Le Monde diplomatique*. Tilgjengelig fra <https://mondediplo.com/outsidein/somaliland-thirty>.
- International Crisis Group (2003, 28. juli). *Somaliland: Democratisation and its Discontents*. Nairobi: International Crisis Group. Tilgjengelig fra <https://icg-prod.s3.amazonaws.com/66-somaliland-democratisation-and-its-discontents.pdf>

- International Crisis Group (2015, 21. mai). *Somaliland's Guurti Sparks a Crisis*. International Crisis Group. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/somaliland/somaliland-s-guurti-sparks-crisis>.
- International Crisis Group (2020, September). *Global Overview - August 2020*. International Crisis Group. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/september-alerts-and-august-trends-2020>.
- IRB (1994, 16. februar). *Information on the SDA (Gadabourcy group), including its leader, base, agenda, relationship with the SNM and whether they are participants in the current government of Somaliland [SOM16491.E]*. Tilgjengelig fra <https://www.ecoi.net/en/document/1078369.html>.
- Landinfo (2016, 12. desember). *Somalia: Lavstatusgrupper*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/3476/1/3476_1.pdf.
- Landinfo (2020, 7. april). *Somalia: Sikkerhetssituasjonen i Nordvest-Somalia (Somaliland)*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/04/Respons-om-Sikkerhetssituasjonen-i-Nordvest-Somalia-Somaliland-07042020-endelig-versjon-1.pdf>.
- Landinfo (2022, 18. januar). *Djibouti: Statsborgerskap*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2022/01/Djibouti-respons-Statsborgerskap-18012022.pdf>.
- Lewis, I. (1999). *A Pastoral Democracy - A Study of Pastoralism and Politics among the Northern Somali of the Horn of Africa*. UK: James Currey.
- Lyons, Terrence & Samatar, Ahmed (1995). *Somalia: State Collapse, Multilateral Intervention, and Strategies for Political Reconstruction*. Washington D.C.: Brookings Institution Press.
- Munchiri, P. W. (2007, oktober). *Climate of Somalia. Technical Report No W-01*. Nairobi: FAO-SWALIM. Tilgjengelig fra https://faoswalim.org/resources/site_files/W-01%20Climate%20of%20Somalia_0.pdf.
- Norman, Jethro (2024, 25. januar). *Somaliland at the centre of rising tensions in the Horn of Africa*. København: Danish Institute for International Studies. Tilgjengelig fra <https://www.diis.dk/en/research/somaliland-the-centre-of-rising-tensions-in-the-horn-of-africa>.
- Prunier, Gérard (2021). *The Country That Does Not Exist - A History of Somaliland*. London: Hurst.
- Radio Dalsan (2023, 25. august). *SSC-Khatumo forces seize instrumental military bases from Somaliland army*. *Radio Dalsan*. Tilgjengelig fra <https://www.radiodalsan.com/ssc-khatumo-forces-seize-instrumental-military-bases-from-somaliland-army/>.
- Radio Dalsan (2024, 7. januar). *Large demos rock Borama and Lughaya towns as residents protest against Ethiopia – Somaliand port deal*. *Radio Dalsan*. Tilgjengelig fra <https://www.radiodalsan.com/large-demos-rock-borama-and-lughaya-as-residents-protest-against-ethiopia-somaliand-port-deal/>.
- Renders, Marleen (2012). *Consider Somaliland - State-Building with Traditional Leaders and Institutions*. Leiden: Brill.
- SEM (2017, 31. mai). *Focus Somalia: Clans und Minderheiten*. Bern: SEM. Tilgjengelig fra <https://www.sem.admin.ch/dam/data/sem/internationales/herkunftslander/afrika/som/SOM-clans-d.pdf>.

- Siegle, Joseph & Cook, Candace (2024, 12. februar). *Africa's 2024 Elections: Challenges and Opportunities to Regain Democratic Momentum*. Africa Center for Strategic Studies. Tilgjengelig fra <https://africacenter.org/spotlight/2024-elections/#somaliland>.
- Somaliland Travel and Tours Agency (2024). *Explore Somaliland*. Tilgjengelig fra <https://somalilandtours.com/product/explore-somaliland-cities-in-9-days-8-nights-2/>.
- The Horn Tribune (2020, 19. august). AWDAL Region Demands a 40% Share of Seats in Parliament's House of Representatives. *The Horn Tribune*. Tilgjengelig fra <https://horntribune.com/2020/08/19/awdal-region-demands-a-40-share-of-seats-in-parliaments-house-of-representatives/>.
- The New Humanitarian (2009, 16. oktober). Rival clans "re-arming" over Somaliland farm. *The New Humanitarian*. Tilgjengelig fra <https://www.thenewhumanitarian.org/ar/node/247074>.
- The New Humanitarian (2023, 18. juli). Debating reform of Somaliland's House of Elders. *The New Humanitarian*. Tilgjengelig fra <https://www.thenewhumanitarian.org/news/2013/07/18/debating-reform-somaliland-s-house-elders>.
- The Somali Digest (2023a, 28. september). Analysis: The prospect of conflict in the Awdal region. *The Somali Digest*. Tilgjengelig fra <https://thesomalidigest.com/analysis-the-prospect-of-conflict-in-the-awdal-region/>.
- The Somali Digest (2023b, 4. september). Breaking: Awdal announced it is breaking away from Somaliland. *The Somali Digest*. Tilgjengelig fra <https://thesomalidigest.com/breaking-awdal-announced-it-is-breaking-away-from-somaliland/>.
- The Somali Digest (2023c, 21. oktober). Garad Jama Garad Ali expressed support for Awdal region. *The Somali Digest*. Tilgjengelig fra <https://thesomalidigest.com/garad-jama-garad-ali-expressed-support-for-awdal-region/>.
- United Nations Population Fund (2014, oktober). *Population Estimation Survey 2014 for the 18 Pre-War Regions of Somalia*. Nairobi: UNFPA. Tilgjengelig fra <https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Population-Estimation-Survey-of-Somalia-PESS-2013-2014.pdf>.
- Wardheer News (2023, 6. september). Awdal State Movement: Communiqué. *Wardheer News*. Tilgjengelig fra <https://wardheernews.com/awdal-state-movement-communique/>.
- Zane, Damian (2024, 19. januar). Ethiopia-Somaliland deal makes waves in Horn of Africa. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-67911057>

Muntlige kilder

Höhne, Markus. Digital presentasjon 1. desember 2023, samt e-post 26. februar 2024.

Norman, Jethro. E-poster av 22. og 27. februar 2024.

Kilde A. Møte i Dire Dawa, 15. november 2023

Kilde B. Møte i Djibouti, 17. november 2023

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.